

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za polu godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Osim poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i unaprijed u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peilit redak ili po pogodbi. — Priobćenja pisma i zalutale fiskaju se po 20 para po peilit redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Adresa zastupnika stranke prava.

Veličanstvo!

Zastupstvo Dalmacije, ovog primorskog diela kraljevine Hrvatske, sazvano Previšnjom poveljom od 12. rujna 1909. na vijećanje u Zadar, da svojim zakonodavnim djelovanjem omogući redoviti ustavni narodni razvitak i napredak, osjeća očite potrebu i podaničku dužnost da uz izraz poznate svoje vjernosti i odanosti, iskrenim pouzdanjem stupi pred prijestolje Vašeg Veličanstva svoga kralja, te iznese tegobe, koje tište ovu osiromašenu zemlju i njezino pučanstvo.

Ova pokrajina hrvatska, odcijepljena od matere zemlje, a privremeno pripojena prosti svakom pravu kraljevinam i zemljama zastupanim na carevinskom vijeću, prepuštena je, bez dovoljne ustavne obrane, samovolji uprava, koje joj bivaju nametnute od središnjih vlada.

U nijedno doba, od kada se Dalmacija nalazi u protupravnom sklopu nasljednih zemalja Vašeg Veličanstva, nije državna središnja vlada brigala se, da bi kako treba unapredila, bilo na kojem polju narodnog života, dobiti ove zemlje, nego je u prvom redu i u svako doba svu svoju brigu posvećivala nastojanju, da spriječij njezinu zakonitu težnju ujedinjenja sa materom zemljom. Sredstva koja je u tu svrhu upotrebljavala često su umjetno izhitrena i posve nenaravna, tako da još i danas u zemlji po svojem pučanstvu skroz hrvatskoj ne gospoduje domaći jezik, nego je isti podržan bilo u ime proračunanoj strančarstva, bilo u ime zloshvaćene državne nužde, jezicima tuđjinskim; a na kulturnom i gospodarstvenom polju ciele pokrajine je potvrđena sustavu osiromašivanja i izrabljivanja.

Dalmacija, koja je prije sve potrebe namirivala iz vlastitih sredstava, koja je imala brojno razvijenu trgovinu sa svim susjednim zemljama i po kopnu i po moru, od kada je pod upravom središnjih vlada Vašeg Veličanstva sve je to dublje ekonomički padala. A kako je bila ne samo u svemu prikračena i zapostavljena, nego kako nije bilo ugovora, kojeg je monarhija u zadnjih sto godina sklopila, a da nije bio na očitu štetu našeg naroda, tako je bez ikakve obrane i bez ikakve naknade sa strane države, ova zapuštena naša pokrajina ostala prepuštena dugotrajnoj svakovrstnoj ubitačnoj utakmici, koja je prouzročila propast trgovine sa susjednim zemljama, propast većine domaćih obrta, propast njeke moćnog i glasovitog brodarstva.

Kako se za pridignuće zemlje kroz ciele dosadašnju upravu nije ništa trajna i sustavna radilo, plodovitost je zemljišta pala, krasna polja su pretvorena na mnogim predjelima u močvare, planine ogoljene, tako da suša i vjetrovi, povodnje i krupa unište često veći dio mršave ljetine. Blago, prije izvor blagostanja, spalo je na neznatno njevo dohodaka.

U poljodjelskoj, vinorodnoj je primorskoj zemlji, po položaju od prirode blagoslovljenoj, a od ljudi upropaćenoj, kao Dalmacija, dospjeva i za to pučanstvo u sve to veći dug, u sve to veću nevolju, što svakovrstni nameti svakim danom rastu, a prihodi padaju.

Većina pučanstva naše zemlje, lišena domaće dovoljne zarade i dobitka, prisiljena je u velikoj množini da traži svoj ekonomični spas u izseljavanju, a ono što kod kuće ostaje ima se boriti ne samo sa nigdje nevidjenim nemarom državne vlasti, nego i sa utakmicom tuđih državljana, kojima je baš u Dalmaciji širom otvoreno naše more, a po tom i ciele primorje.

I kao da sve to nije dosta, središnje vlade vodile su takovu prometnu politiku,

da Dalmacija još ni danas neima toliko traženih trgovačkih željezničkih puteva, nastoji da ovo odeljenje od svieta i u buduću potraje. Pa i same zaštitne carine, valjda korisne za ostale dielove monarhije, ubitačne su za nas, jer poskupljuju živež, koji mi moramo u velikoj množini uvažati.

Na taj način može se utvrditi, da je trgovina i promet ciele monarhije umjetno baš naperena na konačnu propast ove zemlje.

Da i prosvjetni napredak u ovim težkim okolnostima ne može biti na poželjnom i potrebitom stupnju, koji se zahtjeva u današnje napredno doba, posve je naravno.

Veličanstvo! Uz ovakove okolnosti i sredstva koja stoje na raspoloženju zastupstvu Dalmacije uz posve ograničenu, upravu ništetnu samosvojnost koju uživa ova pokrajina, svaki zakonodavni rad sabora u Zadru svadja se na objesnu, ustavnost postaje koprena nezakonitost, nastojanje da se, kako je prieka potreba, pridigne zemlja i pučanstvo uzaludan je trud, dok god vladaju odnošaji, koji ovu pokrajinu hrvatsku podrjavaju nehrvatskom organizmu i u kojem svako pravo hrvatsko izčezava, svaka težnja hrvatska biva kao nješto protuzakonita suzbijana.

Ovakovi nenaravni i za hrvatski narod pogibeljni odnošaji nije moguće da potraju, te je skrajnja nužda da ih se popravi, kako je jedino moguće, onim načinom, koji je Vaše Veličanstvo nama pokazalo, vjerno ugovorima i prisegam položenim hrvatskom narodu.

Prema ugovoru 1527 te pragmatičkoj sankciji od god. 1712., Vaše Veličanstvo je sljedeći odredbe Svoje i Svojih Slavnih predšastnika dalo nalog još god. 1861., da se pristupi radnji oko sjedinjenja Dalmacije sa Hrvatskom, nu onda su potalijančeni organi vlade, umjetnom većinom dalmatinskog sabora, plemenite, očišćene namjere Vašeg Veličanstva osujetili i tako ovoj pokrajini i cielej kraljevini Hrvatskoj neizmjerne štete nanili.

Ali želja Vašeg Veličanstva, da se dodje do našeg narodnog ujedinjenja, ostaje za cielei narod kraljevine Hrvatske zakonom, pa i za zastupstvo Dalmacije ona je i danas zakon, koji se ima čim prije izvršiti u granicam narodnog i državnog prava hrvatskoga.

Veličanstvo! Kad su predstavnici naroda hrvatskoga g. 1791., radi obrane svoga ustava od njemačke centralizacije, njeke posle svoje državne uže privezali Ugarskoj, učinili su to uz izričiti uvjet, da zajedništvo sa Ugarskom ima potrajati „dok se ne osvoje oni krajevi Hrvatske, koji su pod Venecijom i Turskom i dok se tolik broj županija ne nadije na okupu, da Hrvati sami uzimognu uzdržavati jednu političku oblast“.

Ovaj uvjet naših predja danas se može bez ikakvih velikih poteškoća izpuniti, jer onaj dio Hrvatske, koji jn bio pod Venecijom, davno je pod žezlom Vašeg Veličanstva, a onaj pod Turskom, Bosna i Hercegovina, od lani je također konačno monarhiji Vašeg Veličanstva pripojen, te prema tomu nema više uzroka, da Hrvatska ni u cieleosti ni u pojedinim dielovima bude i nadalje podložnica Ugarske, odnosno Austrije, niti to može dozvoliti više Vaše Veličanstvo, koje je po položenim prisegam zvano čuvati zakonitu neodvisnost i zemljištnu cjelokupnost kraljevine Hrvatske.

S druge strane ova zakonita težnja za neodvisnošću i zemljištnom cjelokupnošću Hrvatske, tako je u srcu i volji naroda ukorenjena, da nema sile, koja bi tu zakonitu težnju u narodu hrvatskom ugušila; a kako nijedan narod pod žezlom Vašeg Veličanstva nije dokazao, da bi

Prejasnoj kući Vašeg Veličanstva bio odaniji od naroda kraljevine Hrvatske, nije pravo što razne vlade Vašeg Veličanstva od nekoliko godina postupaju sa Hrvatskom kao da je to zemlja buntovna i bezpravna, izvan zakona; nije pravo te se širom kraljevine Hrvatske hoće silom, a pod krinkom podržavanja javnog poredka, da se podigne služništvo nad slobodu, bezzakone nad pravo, neodgovorni absolutizam nad ustav.

Mučiti jedan narod kao što se muči narod Hrvatske, ciepati ga na razne politične upravne skupine, podrjavati ga silovitosti i izrabljivanju drugih naroda, pogibeljno je i može u danim prigodam postati, osobito na granici, uzrokom slabosti monarhije.

Ne rade ni pravedno ni u korist monarhije Vašeg Veličanstva one vlade, koje u svim važnim i odlučnim časovima sustavno i protupravno onemogućuju svaku ustavnu rieč i odluku narodu, koji je bio najjači bedem prijestolja i monarhije Vašeg Veličanstva, pa i u važnoj tuskorajnoj prigodi pripojenja Bosne i Hercegovine nije bilo dozvoljeno narodu hrvatskome sudjelovati, prem se dogodjaji u njegovoj domovini njega najviše ticahu i ticu, i prem je u prvom redu bio i imanjem i životom svojih sinova izložen strahotam rata, koje su svaki čas mogle nadoći sa svojim užasnim posljedicam.

Ona pogibelj je uz velike žrtve i napore sretno prebrđjena, ali nije za uvijek uklonjena, niti to može biti, nego samo u onom slučaju, kad pučanstvo ovih naših zemalja bude moglo u zadovoljstvu i slobodno napredovati živeć svojim narodnim životom, kad dakle bude u jedno nezavisno državno tielo sa ostalom Hrvatskom ujedinjeno, gdje će moći sebi stvoriti po svojoj volji u sporazumu sa kraljem, Vašim Veličanstvom, sve potrebite uvjete bolje budućnosti.

Jedino takovo državno uredjenje može zajamčiti i monarhiji i narodu našem blagoslovljeno stanje mira i sretnog razvoja, pa stoga u sinovskoj svojoj odanosti i vjernosti sabor Dalmacije očekuje, da će Vaše Veličanstvo premlitostivo izpuniti davnu zakonitu želju hrvatskoga naroda, te da će se Vaše Veličanstvo, čim prije udostojati, da kao kralj Hrvatske sazove na skupno saborisanje zastupstva svih zemalja hrvatskoga kraljevstva.

Ovaj bi sabor, u neizmnojnoj zahvalnosti prema Vašem Veličanstvu, svom kralju, najpripravnije se dao na rad, da voljom naroda i privolom Vašeg Veličanstva uredi međusobne odnošaje do sada raztrganih hrvatskih zemalja i raznih skupina našeg naroda na način, da svakoj vjeri bude zajamčena podpuna sloboda i jednakopravnost, a raznim pokrajinama njihova osobita preimućstva. Ovaj bi sabor nadalje obnovio i učvrstio temelje onom zakonitomu odnošaju, koji izvire iz ugovora kraljevine Hrvatske sa Prejasnim domom Vašeg Veličanstva.

Veličanstvo! Zadovoljni narodi uzdržavaju prijestolje i države, zadovoljna Hrvatska sa zadovoljnim narodom svojim bila bi, kao njeke u prošlosti tako i u budućnosti, stup prijestolja i moćni državni čimbenik u monarhiji, kojoj bi nezavisno hrvatsko kraljevstvo bilo jamstvom, da će se u kući razvijati uživajući plodove mira i rada, a prema vani da će biti poštivana i uvažena kao velesila, kojoj je snaga u ravnopravnosti njezinih naroda i država.

Bog zaštitio, Bog poživio Vaše Veličanstvo!

Sabor u Zadru.

Sjednica dne 9. listopada.

Tresić, tajnik, čita zapisnik prošle sjednice, koji se odobrava. Čita molbe stigle u sabor, koje se upućuju molbeničkom odboru.

Čitaju se upiti gg.: Rđimiri i Kulišića. Od pravaša je interpellirao vladu dr. Drinković: od jednom putu u obćini Šibenskoj i o tom, da se i obćini šibensku uvrsti u tu, razlikovanu akciju za pridignuće.

Namjestništveni podpredsjednik Tončić odgovara na neke prijašnje upite: Biankinia, Mitrovića, Kulišića, Srzentića, Simića, Vukovića, Bakotića.

Prodano odgovara na upit što je vlada učinila, da doskoči seljacima okoliće zadarske u biedi, koja ih je snašla usljed tuče, da se vlada porazdičila više svota u ime podpore, a da će to i unapred činiti, kad se to pokaže potreba.

Maročić odgovara zast. Matulini o kućama privatnika, u kojima su smještene škole, da će vlada unapred nastojati, da se tomu doskoči. Ondje gdje se obćine savjestno bave ovim pitanjem, priike su mnoge bolje. Vlada u ovom pogledu čini sve što je moguće.

Prelazi se na dnevni red: Nastavak razprave o predračunima pokrajinske škole za zaklade za godine 1909, 1910.

Lupis ima rieč. Prikazuje neuspjeh pučkih škola s moralne i praktične strane. S moralnog pogleda u školama se još vrši pritisak austrijskog sistema, koji je nasliedio mletački. Nema u njima narodnog uzgoja, a on sam u školi nije naučio da je Hrvat. Prispodabla u ovoj stvari prilike u Americi i Englezkoj sa našima. Po svemu rek bi kao da je sastavljen plan, da se potlači u dječjim dušama narodna svijest. Prelazeći na praktičnu stranu veli, da djeca izlazeći iz pučkih škola ne znadu ništa, a tomu je uzrok što ih se jednom učitelju premmogo natpa, a uz to im se i učevni materijal daje u pretjeranoj mjeri. Bolje je manje ali dobrih škola, nego mnogo a loših. Dalje govori o nečistoći, koja vlada u školi. Spominje kako malo ima naših mladića, koji su strojar na parobrodima. Tu su više poplavili tuđjinci. Naši ne mogu učiti to, jer nemaju sredstava, zato preporučuje, da se ustanovi nekoliko štendipija za one dalmatinske mladiće, koji bi bili voljni učiti strojarstvo. I to bi bilo sredstvo osvojenja mora, koje nam je sa trgovačke strane oduzeto.

Zilotto: Talijanski zastupnici od nekoliko godina nisu učestvovali u školskoj proračunskoj razpravi. Uve godine oni prekidaju s tim običajem, jer su se okolnosti promienile. Zastupnici većine saborske izjavili su bili, da će svim talij. tražbinama na školskom polju biti udovoljeno, čim se rieši jezično pitanje. Ono se je riešilo, a riešenje talij. jeziku oduzelo prevlast, a podalo ju hrvatskom. No pri tom treba uvažiti, da do riešenja ne bi nikad bilo došlo, da sa talij. strane nije bilo privole. Ta privola ih je silno boljela, ali su se nadalje, da će ta njihova žrtva uroditi narodnim umirenjem, a da će se talij. jezik sačuavati za svu Dalmaciju barem u onoj maloj mjeri, kako je to ustanovljeno u jezičnoj naredbi. Pri bećkim konferencijama o riešenju jezičnog pitanja vaši zastupnici, i ako ne obećaje formalno, dadoše razumjeti, da bi bili voljni udovoljiti talij. zahtjevima. Da se u tom pravcu nije incijativa poduzela, treba tražiti uzrok u pisanju jednog diela vaše štampe, koja je napala jezično riešenje. To je moglo biti: ili za to što ti ljudi ne vide ni pedalj dalje od nosa ili radi osobnih razloga. Vaši su zastupnici učinili sve moguće u Beču i vaši su zahtjevi podpuno izpunjeni, a sad je red da izpunite obećanje prama nama. Nadam se za to, da ćete uzpostaviti ukinate nam škole i dati ih u svakom mjestu, gdje ima 40 djece voljne pohađati talij. školu. Mi smo spremni olahkoti vam posao i zemlju oduzeti terete uzdržanja. Neka se stvori narodni katastar, po kojemu bi talij. poreznici plaćali iznos poreza u svrhu uzdržanja talijan. škola. Obzirom na rezoluciju Biankinia, da se poveća zaklada za izvanredne troškove hrvatskih pučkih škola u Zadru, on je protiv toga, jer nije

pravo da talij. novac bude upotrebljen protiv njima samim.

Mladin ova rješenja. Radi podmakla vremena on će se ograničiti samo na to, da obrazloži svoje tri rezolucije. Zapuštenost naše siročadi i ostale djeca velika je. To je uzrok, da se djeca izkave i poprime onu divljost, o kojoj su predgovornici već govorili. Da se tomu doskoči jedino je uspješno sredstvo osnivanje zavoda za prisilni odgoj i za popravitište. Osim toga naše mladeži ima malo ili ništa na c. k. pomorskim školama u Šibeniku i Pulju. Tomu treba doskočiti, jer nam se inače sve, to više uvlače tudjinci. Zato predlaže ove tri rezolucije:

I. Daje se naloz zem. odboru da za buduće zasjedanje donese na pretres i zaključak zakonsku osnovu, po kojoj se imaju osnovati za Dalmaciju zavodi za prisilni odgoj i za popravitište muške i ženske djece te i odrasle mladeži.

II. Daje se naloz zem. odboru, da uzastojki kod odlučujućih činbenika, kako bi se olakšilo primanje što većeg broja naše mladeži u školu za pomorsku mladež c. k. ratne mornarice u Šibeniku, odnosno u školu za pomorske strojare c. k. ratne mornarice, u Pulju, nastojeći osobito, da im se ne stavlja na put jezične kakve poteškoće.

III. Da zem. odbor osigura za vrijeme obilati doprinos iz fonda sakupljenog prigodom Previšnjeg Vladareva jubileja za dalmatinsku djecu. **Machiedo** pita rje za stvarni izpravak. Osvrće se na odgovor Strölla te konstatira, da je on na više mjesta priznao opravdanim prigovore, koji su prigodom te razprave izneseni. Nego on se je u svom odgovoru poslužio doskoćicama.

Predsjednik: to je polemika sa gosp. nadzornikom, a ne stvarni izpravak. Ograničite se na isti.

Machiedo se odriče rieči.

Biankini uzima rje za stvarni izpravak. Odgovara dru. **Ziljottu.** Zahvaljuje mu se na lakavim riečima i priznanju o radu hrv. zast. prigodom jezičnih konferencija u Beču, no mora i on priznati, da su i oni u Beču za svoj stvar uradili sve moguće.

Predsjednik ga opominje, da se drži stvarnog izpravka.

Čingrija: Ama pitanje je tako važno, da se razprava može ponovno otvoriti.

Biankini Dr. **Ziljotto** se je prengalio, kada je već sada iznio postulate talijanske na tapet. Jezična naredba podupno stupa u krepot tek god. 1912. i do onda treba čekati a i vidjeti, jeli naredba stvorila položaj, za kojim Hrvatii idu. Neka se uztrpi samo 3 godine. Osim toga mora izaknući, da je dr. **Ziljotto** na krivom stanovištu naima na nacionalnom, na ravnopravnosti talijana i Hrvata; to ne ide, a talijani bi bolje učinili, kada bi stajali izključivo na kulturnom stanovištu. Mi ne čemo nikad priznati u Dalmaciji talij. narodnost, do čim čemo vam kao predstavnicima talij. kulture biti na ruku. Baš s toga nema on prava tužiti se radi onog povišenja, jer to nije politička nego kulturna stvar, a u ostalom mi imamo pravo, da u te svrhe novac damo. O izmirenju može biti samo onda govora, ako se oni stave na kulturno stanovište.

Tresić uzima rje za lični čin. Odgovara Ströllu radi one priznanice. Doduše to nije bila priznanica nego nekakova diploma, u kojoj se je nadzornik kovao u zviezde, a koja je na mjestu konferencije bila stavljena svakome na uvid. Upozoruje g. Strölla, da drugi put malo stvarnije i ozbiljnije odgovori na prigovore nar. zastupstva, a ne doskoćicama.

Mitrović, izvjestitelj, ima rje te veli, da je njegov zadatak lak, a tim većma što se radi o gotovoj činjenici, jer vlada nije htjela svojevremeno sazvati sabor, da proračun unapred odobri. Bavi se stanjem učitelja, preporučuje povišenje plate i pristojne prostorije za škole u Zadru i Dubrovniku. Što se tiče mnogih prigovora o odgoju djece, on misli da je zalo u prvom redu pozvana obitelj, a ne škola. Prikazuje stanje pučke škole u Kninu. Prelazi na pitanje talij. jezika i veli, da on u tom ima malo čudno stanovište. Dok se je u nas učio više talij. jezik bilo je u nas baš onda velikih ljudi. Razlika u kulturi, u padu njenom u pokrajini, datira baš od nekih 20 g. nazad, odakle se mnogo manje učiti talijanski (?) Predlaže, da se izvješće odbora uzme podlogom specijalne debata. — **Prima se.**

Krekčić iznosi rezoluciju, da se od pet štipendija, ustanovljenih nazad godina za talij. preparandiste, stave u natječaj barem dvie.

Radić predlaže, da se iz predračuna za 1910. odstrani stavka od 18.000 K za učiteljske konferencije, pošto je vrijeme za istu prošlo. — **Prima se.** **Odbija se stavka,** da se za talij. školu u **Spljetu** votira 30.000 K.

Prima se **Biankiniev** predlog, da se od 600 K povisi na 1000 podpora dvama učiteljima, da za praznika podju na put u naučne svrhe.

Čingrija, izvjestitelj za g. 1910., veli, da se nikad ne govori o računima. Izdiče, da su tekom razprave izbili lični napadaji, što je neumjestno, jer nisu osobe krive nego sistem, koji je, istina policijski, što svak vidi. Govoreći o raznim rezolucijama predlaže, da se troškovi za njih pokriju iz blagajničkog pretička, a da se ne uznemora promieniti čio predračun. Govori o nepriznavanju nauka na zagrebačkom sveučilištu, što je dokazom nevjere vladine, koja ide za tim, da nagoni mladež na podhajanje njem. univerze. Sve se to radi u germanizatorne svrhe. Osvrće se na rieči dra. **Ziljotta,** kojima je govorio o pravima talij. narodnosti. Za njega nije to narodnostno pitanje, nego samo kulturno, to su dokazali i njihovi predšastnici, jer se onda nije govorilo o talij. narodnosti nego o jeziku i kulturi. **Bajamonti** je isto tako rekao: (Salvi: nije tako). Već je 30 god. da ja sjedim u ovom saboru te sam i za **Bajamontia** ovdje bio, a vi ga niste čuli. Ako vi hoćete napredak, to morate promieniti taktiku. Vi ste počeli samo u zadnje doba izdicati talijanstvo, kad ste vidili da vam još samo to preostaje. Što se tužaba tiče mi bismo morali se tužiti, jer nam je talij. jezik nametnut od Austrije, a to je i danas, jer od jezične naredbe na vidi još uspjeha. Vaši činovnici su oni, koji ju ne vrše.

Prelazi se na glasovanje.

Sve se **Biankiniev** rezolucije primaju. **Prima se i Machiedo**.

Tresićeva od 20 štipendija po 200 K učiteljima za podučavanje analfabeta o praznicima, **prima se.**

Matulinova rezolucija o minimumu mirovine udovima učitelja te o mrtvačkom kvartalu **prima se.** **Druga pada.**

Mihaljevićeva o rudarskoj školi u **Siveriću** kraj **Drišta** **prima se.**

Lupisova; da se na blatsku školu pošalju još tri učitelja, **primljena je.**

Ziljottova o talijanskim školama **pada.**

Mladinova, ona o zavodima za prisilno uzgajanje djece, **pade;** primaju se one, da se našoj mladeži olakohi pristup na pom. c. k. mornarice u Šibeniku i Pulju, te ona o obilnom doprinosu za dalmatinsku djecu iz fonda sakupljenog prigodom jubileja.

Krekčićeva o štipendijama za dva talijanska preparandista **prima se.**

Prima se Mitrovićeva rezolucija.

Popoldnevna sjednica.

U 6 sati na večer predsjednik otvara sjednicu.

Na dnevnom je redu izvješće financ. odbora o predračunima pokr. poljodjelske zaklade za god. 1909 i 1910. Izvješćuje za odbor dr. **Drinković.**

Golf uzima rje, te u drugom štampanom izvještaju, čila sve ono što je vlada učinila za ekonomski napredak zemlje i svote, koje je ona votirala za god. 1910.

Mariović iza njega uzima rje i govori da se meritorno ne može osvrnuti na izvješće vladino, jer je ono zastupnicima porazidjelno malo časa prije sjednice. Ipak iznosi neke zamjerke: vlada i ono malo što dava seljačtvu u zle ruke postavlja, jer se ne dieli pošeno i nepristrano. Govori o dieljenju krme prošle godine. Tu se je **Zagorcima** učinila velika nepravda, a ta se sastoji u tome, što se krma nije dielila potrebnim i siromašnim, nego kapitalistim, koji su kupovali od vlade po 4 novčića kil. a kasnije ga preprodavali seljaku po 10 do 12, a što je vrhunac, došlo se je do toga, da su kapitaliste kasnije svoji vladi preprodavali od nje kupljenu krmu a to za skupe pare. (Čudjenje i poklici: To je demoralizacija). Vlada je vrlo malo uradila na polju peradarstva, a osobito marvogojstva. Za nagrade i pripomoći vladine može se reći, da je to čitav kaos. Primio je 2000 K jedan čovjek, a ovaj sam nezna zašto su mu ih dali. Djelatnost oko uređenja bujica bila je slabog uspjeha. Zato bi trebalo sastaviti povjerenstvo od samih stručnjaka, koje bi se bavilo pitanjem uređenja bujica, pašnjaka, pošumljivanja i nabava pitke vode. Pripomoći vladine slabo se pristrano diela, a to većim dielom zato, što tim upravlja čovjek, koji ne osjeća za ovaj narod, koji u 18. god. nije još bio kadar da nahrati hrvatski pak čak niti talijanski. Na taj način ne može niti da se prikaže saboru, nego da ga mora drugi zamieniti. Prelazi na putujuće poljodjelske učitelje kojih ima 15 i veli da njihov rad nije onako uspješan kao što bi morao biti s jednostavnog razloga, što nije kontroliran i centralizovan. Jer sada učitelji ne znadu što od njih hoće vlada, jer ih u to nitko ne upućuje, budući da nemaju za starješinu stručnjaka. Sa svojim poglavicom

ne mogu držati konferencije jednogodišnje, jer on ne razumije njih a oni njega. Govori o navali stranaca po dalm. uređima, dok se naši zapuštaju a onima se davaju najmatnija mjesta. Zbogovara ustanovljenja gospodarskog nadzornika. Izdiče koristi ustanovljenja zemljoradničkih i ratarskih škola, ali ne kao ona poljodjelska u **Spljetu,** jer se mladež samo nauči na gospodski život, pak se više ne povraća plugu. Iznosi rezoluciju, da se u **Sinj** ustanovi zemljoradnička škola sa ratarskim tečajem. Preporuča da se poradi oko toga, da se u zimsko doba seljačtvu nauči u plutenju košara i slično, čim bi za onih dana bez poljskih poslova mogli doista zaslužiti. Govori o tome, da se uz neki popust dozvoli željernicom **Sinj-Spljet** prenašati slana stiena (gips) i mramor, koji se je tamo iznašao.

Radić osvvrće se na akciju pošumljivanja, koja je vrlo slaba. Iznosi veliku korist, koju bi donio predlog dr. **Drinkovića** o pošumljivanju, kada bi se ostvario. Nu pri tome preporuča, da bi se radnje sijanja i presadivanja vršile u jesenje doba kada su kiše, a ne u proljetno. Izdiče nuždu da se akcija pošumljivanja intenzivno provodi na otocima, a na Braču bi čilo nužno, da se postavi odgovarajuće šumsko osoblje. Iznosi tri rezolucije: O pošumljivanju otoka, a da se na Braču postavi jednog šumskog povjerenika i izpitnog šumara; II. da se u praksi provode zaključci stvoreni na konferenciji kod namjestnika radi vinske krize i III. iznosi u formi rezolucije svoj predlog o pitanju poštaršarine na prenos vina između otoka **Vis, Hvar i Brač.**

U 9 sati i četvrt predsjednik diže sjednicu i najavlja sljedeću za ponedjeljak sa nastavkom dnevnog reda.

Večernja sjednica.

Predsjednik nastavlja sjednicu u 6 sati i 15. č. Nastavlja se rasprava poljodjelskog proračuna.

Namjesništveni savjetnik **Golf** osvvrće se na neke prigovore koji su bili izneseni u ovoj razpravi protiv vladinom radu na gospodarskom polju.

Kunjašić preporučuje saboru uz kratko obrazloženje ove rezolucije:

Pozivlje se c. k. vlada da osnuje čim prije jedan šumski rasadnihi na Blatu na otoku **Korčuli.** Sabor **Kraljevine Dalmacije** izrazuje želju vladi **Njeg. Veličanstvu,** da ustroji u **Veljuci** ribarsku školu.

Sabor **Kraljevine Dalmacije** izrazuje želju vladi **Njeg. Veličanstva,** da čim prije ustanovi u **Blatu** jedan poljodjelski tečaj.

Radić iznosi ovu rezoluciju: sabor **Dalmatinski** preporuča c. k. vladi, da u za to najgodnije doba na otoku **Braču** osnuje svakako potrebni rasadnihi šumarskih biljka i voćaka, po uzoru onoga već osnovanog u **Jelsi** na **Hvaru.**

Mariović (za stvarni ispravak). On nije govorio s ličnim razloga, već iznio je što su novine pisale, da se te stvari, ako su istinite, ne ponove. On nije smjerao na onu osobu koju vlada misli, nego na drugu. Govori opet o razdvajanju siena i o javnim radnjam povjerenim tugjincim.

Obća je razprava zatvorena.

Szrentić (za stvarni ispravak). Govori o zemljorad, zadrugama, koje ne dobiše vladine pomoći.

Drinković izvjestitelj. Zaklada poljodjelska naša je kukavna. Gospodar nam je ove godine dobacio mnogo; tobože da osvoji Dalmaciju. To je stara igra **Bečke** vlade. Mi vladi možemo odgovoriti, da je ono što radi malo, a što namjerava raditi nemoguće.

Što nam dava nije ni kamata na ono što nam duguje. Nije istina da nam dava ključica, korenjaka dovoljno; navrnutih loza ne dieli; a što dieli ne valja; tako da mnogi nabavljaju američki iz vina. O beskatnatim zajmovima za obnavljanje vinograda kaže da vlada nije razdala niti novčica u tu svrhu. Stvar se preveć oteže, jer vlada neće da daje novac.

O dieljenju siena i mekinja ponavlja što je rekao **Mariović.** Govoreći o poljodjelskoj Postovnici, kaže da se proti nekoj osobi vodi istraga uslied nekih članaka u „**Hrv. Rič**“; ali osoba progrojena nije ga napisala. O nadzorniku voćarstva tek imenovanome kaže da ne zna jezik ni prilike ove zemle.

O pošumljivanju pita koliko se nasadenih biljaka primilo? Ni stoji dio. Proti školi poljodjelskoj u **Spljetu** bilo je nekoliko članaka u „**Hrv. Rič**“, ali nije ih napisao onaj koji je za to progrojeno. — Tečajevi ratarski ne odgovaraju svrsi. Od obilaznih učitelja poljodjelstva neki ne poznaju jezik, a podvrgnuti su c. k. Poglavarstvu a ne Zadrugama ili Poljud. Vieču. Ovomu je oteto sve što bi mu trebalo. Namjesništvo je pridržalo sve znatnije grane, dok bi valjalo da sve to dodje u ruke vlasti odgovorne saboru. Valjalo bi da se svi novci što vlada troši u poljodjelske svrhe dadu poljodjelskoj zakladi. Na sva s važna

mjesta postavljeni nestručnjaci, i svuda vlada proteccionizam.

Iznosi ovaj zaključak:

Daje se naloz Zem. Odboru, neka za buduće prvo redovito zasjedanje donese na ustavno pretresanje i odobrenje zakonske osnovae za provedbu zakona 7 lipnja 1882 br. 92 L. D. Z. o sjedinjenju gospodarstvenih zemljišta, i zakona 1 travnja 1889 br. 52 L. D. Z. kojim se uvedoše za poljske gospodarske posjede srednje veličine osobiti propisi za diobu nasljedstva.

Predlaže da se predje na posebnu razpravu. Čitaju se naslovi I i II potrebštine i pokrđe poljodjelskih proračuna za god. 1909 i 1910. Naslovi su primljeni.

Predsjednik stavlja na glasovanje rezolucije kako su bile predložene.

Prihvaćene su sve osim one d. r. **Mitrovića** o čistoci u selima, i o šumskim stetim.

Prelazi se na riešenje molbenica. **Radimiri,** izvjestitelj molben. odpora, čita predložena riešenja. (Prima se).

Tresić preporučuje financijskom odboru molbu odbora za **Zorančevu** proslavu, koja mu je ustupljena.

III. Prvo čitanje zakonske osnovae kojom se ukida § 2 zemalji. zakona od 14 aprila 1874 p. z. l. br. 24 kojim bijahu proglašeni predjelnim neki od postojećih puteva i određuje jedan novi put predjelni.

Radić čita izvještaj kojim se preporučuje na prihvat saboru dotičnu zakonsku osnovu.

Predlaže da se predje odmah na drugo čitanje. (Primljeno).

Obće razprave nema.

Zakonska je osnova prihvaćena bez razprave, u drugom i trećem čitanju.

Predsjednik diže sjednicu u 9 sati pos. p. i javlja da će nastajna biti sutra u 10 sati pos. p. (izvješće čemo donieti u narednom broju.)

Sjednica 11. listopada 1909.

Predsjednik otvara sjednicu u 10 sati i pol. Prikazano je mnogo upita.

Brakjović o gradnji dvaju mandrača u **Perastu.**

Tresić o obali u **Sumartinu** na **Braču** i o kanonici u **Novomestu.**

Mitrović o zapljeni „**Dubrovnik**“, o zapljeni brzojavke upravljene **Dr. Drinkoviću,** o uplitanju pol. činovnika u narodnu manifestaciju u **Dubrovniku,** o molbi poštansko-brzojavnih činovnika za podporu i o snizenju broja krčama u **Zagorju.**

Šimunić o bielom morskom kamenu u **Donjem Docu.**

Radimiri o razsvjeti **Kotora** i zaprekama s vojničke strane ugovoru sklopljeni s jednim tal. druztvom.

Dulbić o šibenskoj obali.

Mladin o automobilnom prevažanju pošte **Split-Hvatski.**

Prodan o obskrtvi vođom **Biograda** na moru, o odkupu kmetova iz **Sali** i **Pašmana,** o neredima u **K. Novomu,** o razoružavanju **Komina,** o oprostu poreza u **benkovačkom** kotaru, o popravku luke u **Bibinju,** o poštanskom uredu u **Polešniku,** **Ražancu** i **Sukošanu,** o ustanovljenju kazionoe u **Biogradu.**

Biankini o župskoj kući u **Veljuci,** o lukobranu na **Hvaru,** o župskoj crkvi i kući na **Mrcinama** i o poštarsko-brzojavnom uredu u **Maranovićima.**

Kunjašić o agenciji „**Dalmatic**“ **Lumbardi** i o luci u **Brnu** odlomka **Smokvice,** i te najmu za školu u **Briestu.**

Lupis o potoku **Bare** u **Potonju.**

Radić o poštarskom uredu u **Praznicam.**

Medini o luci u **Moluntu.**

Vuković o poštarskim uređima u **vrzskoj** krajini i o lukobranu u **Gornjem Primorju.**

Machiedo o zastupljanju domaćih poduzetnika pri javnim gradjama.

Drinković o porednom uredu u **Tiesnomu,** o uljarskim zadrugama u **Murteru** i **Betini,** o stručnom pomorskom tečaju u **Zlarnu** i o pučkoj školi u **Prvič-Sepurini**

Čitaju se predlozi:

Lupisa o zakonu za pensije pomorskih čestnika i mornara, o odštetama usmrćenim i osakaćenim našim zemljacima u **Americi,** o potrebi novoga emigracionog zakona i o namještajanju u raznim inostranim središtima i gradovima konsula, koji su vješt jeziku, ili pripadnici onoga naroda austro-ugarske monarhije, koji je u ustanovim središtu ili gradu najbrojniji.

Prodana o oprastu poštarine na spise u parbama siročadi i o ustanovljenju političkog izloženstva u **Žu** i **Olibu.**

Tonić namjesništveni podpredsjednik, odgovara na razne upite između kojih **Drinkoviću** glede telefonskog spoja **Dalmacije** s monarhijom, da će to tek tada biti moguće, čim ministarstvo trgovine bude razpolagalo sa potrebitim novčanim sredstvima; **Bakotiću**

U našoj pokrajini imaju da u skoro vrijeme obave mnoge radnje iz zemaljskih sredstava. Kao primjer navodimo splitsku i kotarsku bolnicu, zgradu za visoki zemaljski odbor i sabornicu, nekoje škole i druge javne zgrade.

Za ove se zgrade imaju da izrade osnove i dotični nacrti, pa podpisana smatra svojom dužnošću da izjavi kako je u ovim radnjama neophodno potrebno da sudjeluju domaće sile, koje su se eto okupile u posebnu organizaciju, čiji članovi obavljaju sve nauke i primijećeno naobrazbu kao svi ostali kolege izvan pokrajine. Osim ovih činjenica treba iztknuti da dalmatinski inžiniri i arhitekti bolje poznaju prilike i neprilike svoje domovine, i da su prema tomu u stanju da bolje odgovore zahtjevima, koji se nameću radnjama njihovih struke.

Stoga je zahtjev pravednosti i pravdičnosti — a da i ne spomenemo patriotsku dužnost — svih naših činbenika, da u svim svojim radnjama, a napose u radnjama javnoga i narodnoga interesa, budu u doticaju i sporazumu s ovim društvom, da se tako izbjegne sve ono što bi moglo škoditi interesima našeg domaćeg obrta i radništva.

Do sada se je često zbivalo da su se ovakova pitanja rješavala jednostrano, zauzimanjem privatnih osoba koje ništa imale ni podloge ni razloga da izključuju pokrajini i njezine sinove iz svih poduzeća koja su uzko skopčana sa najživljim interesima naše zemlje, time se podavalo neopravdana mašta tuđini elementima, koji su često izvršili svoju zadaću bez ikakva zanimanja, ponizujući tako domaće ljude, koji su imali i spremne i volje da svojim sudjelovanjem savjestno odgovore intencijama i istinskih potrebama ove pokrajine.

Podpisana uprava goji tvrdnu nadu i osvjedočenje, da će visoki sabor shvatiti i znati uvažiti navedene činjenice, pa stoga mu upravlja vruću molbu i preporuku, da stvori zaključak, prema kojemu će oblasti koje spadaju u nadležnost ove pokrajine, a indirektno i u nadležnost državnih faktora, uvesti da se odsada „razpitsu natječaji za izradbe osnova i nacrti svih javnih zgrada, da se tako dade mogućnost i prilika domaćim stručnjacima da sudjeluju u radu za dobro pokrajine, za svoj ugled i napredak svojih interesa“.

U nadi, da će visoki sabor podpuno uvažiti želje domaćih stručnjaka, podpisana uprava izražuje tom visokom saboru svoju zahvalnost i dužno poštovanje.

Ing. Linardović
za predsjednika.

Ing. Musanić
tajnik.

Iz grada i okolice.

Iz sabora. Jutros primismo ovu brzojavku: U jučerašnjoj su sjednici pravaši prikazali svoju adresu koju je zagovarao krasnim govorom zast. Prodan. U večernjoj sjednici uspješno je govorio Dr. Drinković, napadajući talijanaše, odgovorio Bakotiču, zagovarao pravašku adresu, koja je nuževna i rodoljubna. Pri glasovanju pravaška dobila je glasove pravaša, a ona većine i glasove Srba. Pravaši izadjoše iz sabornice pri glasovanju adrese većine. Birani su u zemaljski odbor: Dr. Katnić Simić, Radić, Dr. Tommaseo i Dr. Macchiedo. Dr. Marović izstupio iz kluba „hrvatske stranke“.

C. k. realka. Usled predstave naše občine, u kojoj se na temelju iscrpivog obrazloženja stvari zapitalo od ministarstva nastave preko pokraj. škol. škol. vieća, da bude novoj realci u našem gradu dodieljen i drugi razred, pokrajinsko je škol. vieće odredilo, da se pučka sa otvorom realke, dok se ministarstvo glede ovog pitanja izjavi, što se očekuje, da će svakako slijediti najdalje kroz 3—4 dana.

Danas je upisanim učenicima objavljen izpadak prijamnih izpita. Od 93 prijavljenih, ne računajući pravoslavne, koji imaju još da u ponedjeljak polože izpit iz nauka vjere, odbijeno je svega 15 učenika. Drugi su svi primljeni u 1. razred. Po tome ostao će primljeni učenika kod realke najmanje 76. Očekuje se od dana na dan odredjenje još jedne profesorske sile, imenovanje učitelja za crtanje.

Naš „Hrvatski Sokol“ priredjuje sutra na večer društvenu zabavu u društvenim prostorijama, koje se sad nalaze u zgradi tek kupljene občinske kuće na Poljani. Ovom prigodom možemo javiti, da je Sokolu tu kuću naša občina najpripravnije ustupila, jer je Sokol občini ustupio svoja pomješta, u koja je smještena realka, te tim ostao bez svojih prostorija. Za obč. ured u tek kupljenoj obč. kući bit će providjeno, jer kako čujemo, občina misli kuću na Poljani što prije preurediti na način, da će odgovarati podpuno i toj svrsi.

Seoska blagajna (štedionica zajmovnica) u Primoštenu ima glavnu skupštinu u bratskoj

kući dne 31. listopada 1909 u 10 i pol sati jutrom sa sljedećim dnevnim redom: 1. Izvješće ravnateljstva; 2. Izbor i imenovanje ravnatelja; 3. Izbor i imenovanje tajnika blagajnika za 3 godine; 4. Proračun potroška za god. 1910; 5. Odrediti do koje svote može biti najviši dug družinara; 6. Opomena na izplatu duga.

Rudarsko poduzeće „Monte Promina“ namjerava podignuti na obali za ukrcavanje ugljevlja u Šibeniku dizala i vratila tjerana električnom snagom. U tu svrhu bit će na 25. o. m. j. povjerenstveno naličje objavljeno već obč. oglasom 15. t. m. j. br. 10774.

Šibenska glazba svirat će sutra pred prostorijama „Hrvatskog Sokola“.

Ubožkom Domu poklonio je, da počasti uspomenu p. Jose Barbača g. Petar Zorić iz Sutomišćice K 2. Uprava „Ubožkog doma“ najsrdačnije zahvaljuje.

Pregledba konja sa strane organa odsjeka konjanštva u Sinju bit će obdržana ovdje dne 28. t. m. j. pred hotelom „Veletić“ (prije „Krka“).

Vjenčanje. Josip Mardegani c. i. k. odjelni predstojnik i supruga mu javljaju, da se njihova kći Josica Mardegani dne 16. listopada o. g. udaje u Beču za g. Cirila Kirigina c. i. k. kabinetskog konceptiste i dvorskog konceptista 1. razreda. Obred bit će u crkvi Sv. Dragutina. Naša čestitanja.

Tuže nam se, da se u „Hotel de la Ville“ češće tamošnji kelneri zabune, te prilikom plaćanja ili se dadu preplatiti, ili povrate natrag manje nego što ide. Na ovo upozorujemo posjednika dotičnog hotela, da bi malo bolje pripazio na svoje kelnera.

Dovoz ugljena. U Crnici izkreava za „Sufid“ veliki engleski parobrod „Romney“ ugljen, što ga je doveo iz Englezke.

Ratni brod „Magnet“ nalazi se već više dana u našoj luci.

Razsvjeta u obč. perivoju. Na razne upite iz gradjanstva glede ove razsvjete, koja je bila provizorno uvedena, pa ukinuta, razpitali smo se i doznali, da će biti ponovno uzpostavljena i to definitivno, tako da ćemo u občinskom perivoju imati podpunu uređenu, lepu električnu razsvjetu.

Radi obilja gradiva moradosmo, izostaviti iz ovog broja nastavak članka: „Neke refleksije o ovogodišnjoj ljetini“, kao i nastavak saborskih izvješća. Uči će sve u naredni broj.

Pokrajinske viesti.

Slikarska umjetnost. Naš omiljeni umjetnik Vidović šalje ovih dana za ljubljansku izložbu koja će se otvoriti 25. ovog mjeseca sljedeće umjetnine: „Spjlet pri svanutku“, „Opustjeli dvori“, „Tuga“, „Quiche Quies“, „Polje“, „Stara crkva“, „Mistica“, „Sumrak“ te nekoje omanje, kao „Ribarske ladje“, „Polje ribarenja“ i nekoliko studija. Imao sam prilike razgledati napomenute umjetnine, te morao sam se čuditi njegovoj umjetničkoj vještini, te načinu, kako su ove slike uradjene. Vidović je našao novu tehniku, kojom on to radi; on je u velike napredovao, te čovjek mora da ga nazove da je on najbolji naš jugoslavenski paežastia. Neću da ovdje potanko opišem njegove pojedine umjetnine, nego ću se samo osvrnuti na „Spjlet pri svanutku“. Tu nam umjetnik prikazuje spjeljsku obalu u jutro, kada ju zraci sunčani umivaju. Sve se počima buditi, te se opaža kako se nekoji ribari spremaju, da oduputuju iz spjeljske luke. To nam je tako prikazano, da čovjek ostane zapanjen, te nezna što kazati, već uživa i divi se umjetniku. Kao što je ova, ovako su sve njegove umjetnine, jedna bolja od druge. Žaliti je, što nas umjetnik nije počastio sa jednom njegovom izložbom, prijene svoje slike u Ljubljani pošalje, jer iz ovih umjetnina iziće novi Vidović, kojega Spjlet još nije vidio. Mi mu čestitamo.

Osuda Marinića. Izrečena je osuda proti ubojici frankovcu dr. Mariniću, koji je ubio Ljubomira Puceka. Marinić je osuđen na godinu dana zatvora radi „prestupka nužne obrane“. Udovici ima platiti odštete K 2000, a za svako diete 1000 kruna, u svemu 5000 kruna. Branitelj je uložio priziv, a državni odvjetnik ništovnu zaobu.

Priposlano.*)

Prečastnom gosp. dr. Petru Kragiću Mitrosnom opatu u Skradinu.

Glas me savjesti i poštenja pozivlje, da Vam javno ovim putem izjavim moje i moje obitelji priznanje i vječitu harnost. U najtežem času, kad bijah od svijta ostavljen i odbijen, kad meni i mojoj obitelji prijetila neizbježiva propast, Vi uvijek milostiv, uvijek veledušan u pomoć priskočiste i sve mi spasiste.

*) Za stvari pod ovom rubrikom Ured. ne odgovara.

Kod Vas jedino dobrog i poštenog savjeta nalazio sam, kod Vas utjehe i nade.

Na ovom velikom kršćanskom djelu, djelu poštovanomu pravoga svećenika — župnika i oca svoga stada, hvala Vam! Bog, komu Vi vjerno služite, bio plaća i nagrada Vašemu srcu, onomu srcu, koje je sretno i veselo kad iskrenom pomoći može bez obzira, da li je prijatelj ili neprijatelj, politički sumišljenik ili protivnik. Vaš svećenički život, Vaša djela jasna su, a to svojim očima gledamo i divimo se; pak upravo hoću da ovom zgodom dajem oduška svojoj dubokoj harnosti i štovanju, koje spram Vas gojim i gojiti ću sa svojom obitelji. Ovu moju izjavu i tvrdnju potvrditi će siromah Skradina i okolice, koji svakdano okuša Vašu darežljivu desnicu; ovo će potvrditi svaki onaj, koji se je u kakvoj stisci ili biedi našao, bio taj gradjanin, činovnik, trgovac ili težak, jer k Vama letio i utjehe, podpore i zagovora našao, jer Vaš upliv i dobru rječ uvijek uložite izključivo na korist tužnih i potlačanih; ovo će potvrditi onaj liepi broj naših mladića, koje Vi uagovorom, p o d p o r o m i postignućem štipendija bijaste porazmjestili po svim sjemeništim. Ta Vi kad u Skradin dođoste, ni jednoga katoličkoga mladića na školam vani nije bilo. Ovo će potvrditi ona djeca, koju ste Vi sa ulice dizali i osobno svojim troškom u Zagreb na zanate ih vodili.

Sebe ste lišavali pa i čednih potreba, da učenicu i siromahu priskočite, ne pazeći, da li je Vama ciele ili otrcana haljina.

Sve ono dobro što je za Skradin i okolicu, kroz ovih 12 godina od kada ste ovdje, postignuto i učinjeno, sve je zasuga Vaša.

Jasno i glasno ovo tvrdim, što svaki pošten misli i čuti, da ste Vi svojim svećeničkim življenjem, svojom darežljivošću, ukrasom i prvocatom crkve naše, značajeva i hrvatskim rodoljubljem, zanosom, za uzgojem podmladka našega, čvrst i neporušiv spomenik sebi podigli, dok Skradina bude.

Ovo svaki priznaje i očitio govori, jer su dokazi i čin nepobitni, i ako se je sa strane nekih nezadovoljnika drugdje javnost htjela zavarati, jer zloporabe i prijavštine, političko šarlatanstvo ne htjeli braniti i pokrivati. Ako se je pak gdjegdje za čas i povjerovalo, krivi Vi, jer ne dozvoljavaste Vašim štovateljim da ih pobiju, uvijek jednu te istu ponavljajuć: mirajte, neka kleveću, istina će po sebi a i vrijeme sve pobiti i laž im u grlo sašuti.

Zbilja, istina je pobjedila, zasuge Vaše velike i krieposti priznate, te sve što je čestito i nesebično uz Vas je i biti će.

Bog Vas živio i svakim dobrom nagradio. Skradin, 13. listopada 1909.

Špiro Škubonja
trgovac i posjednik.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

Svoj k svome!

Svim našim trgovcima preporuča se najtoplije

„Gospodarska sveža“

centrala za ukupnu kupoprodaju u Ljubljani.

Registrovana zadruga sa ograničenim jamstvom. Zastupnik za Trst, Istru i Dalmaciju: Svetko Hanibal Škerl, Trst, Via Giorgio Galatti, Telefon 2110 Internban.

Prodaje na veliko: grah, kupus, krumpir, žito, brašno, petrolej, ulje, slamu 1—24 i t. d.

2—2

Žurno trebam do 22. tek. mjeseca djevojku ili čovjeka srednje dobe

za vođenje blagajne i računске knjige u mojoj novootvorenoj mesarnici.

Prijave nek se dostave ravno na mene. U Šibeniku, 15. listopada 1909.

Mate Živković, mesar.

Šivači strojevi
Singer
„66“
kupu- su
ju- samo ozna-
u- na- čena
šim uvjek
skladi sa
štima, ovim
koja zna-
kom.
Ne treba se dati zavesti kroz druge oglase, koji imaju tu svrhu, da uz ime SINGER razpavaju već upotrebljavane strojeve ili one koje drugo proizvedu, pošto mi ne prepuštamo naših šivačkih strojeva preprodavaocima, nego ih izravno sami obistinju razprodajemo.
Šibenik, glavna ulica.
3—10

STECKENPFERD ..
od
Ilijanova mlieka SAPUN
najblazi sapun za kožu
koe i proti sunčanim pjegama.
Dobiva se svugdje.
29—40

Čast mi je javiti ovime,
da sam preuzeo ovdješnji
Novi brijački
salon
te se preporučujem cienjenom občinstvu.
S obzirom na moju spremu i poznavanje struke, nadam se, da će me cienjeno gradjanstvo podpomoci i omogućiti mi održati se na visini onoj, koju ovakovo poduzeće zahtjeva.
Moleći za obilni posjet, bilježim se sa štovanjem
D. Šaško, brijač.

2—2
